

ΠΕΡΙ ΒΙΑΣΜΟΥ ‘ΛΟΓΟΣ’!

Νικόλαος Γ. Πατσαντάρας

Καθηγητής Αθλητικής Κοινωνιολογίας

ΣΕΦΑΑ/ΕΚΠΑ

Παρακολουθώντας την τρέχουσα ειδησιογραφία κινδυνεύουμε όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτου φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, κοινωνικού ρόλου και άλλων κοινωνικών ή προσωπικών παραμέτρων που μας ‘συνκαθορίζουν’, να κατανοήσουμε εαυτούς ως ‘κατ’ εξακολούθηση’ ‘βιαστές’ και ‘βιαζόμενοι’ ταυτόχρονα, εάν θέσουμε τη βιογραφία μας, τη ‘διαδρομή’ μας στο πλαίσιο όλων των εκδοχών –(κατά συνθήκη και περίπτωση)— περί βίας και βιασμού όπως αυτοί οι όροι προσεγγίζονται στον σημερινό ‘δημόσιο διάλογο’. Δια μέσου μιας ‘(επαν)-ανάγνωσης’ της παρελθούσας εμπειρίας μας στο πλαίσιο της τρέχουσας ειδησιογραφίας....εξαντλήσαμε όλοι μας την ανθρωπιά και την ‘κοινωνική’ ευαισθησία μαςσε μια άνευ όρων καταδίκη των πάντων! Μέσα από την ‘αναδρομική’ μνήμη μας—χωρίς στοχαστικές/κριτικές αναστολές— και σε αντιστοιχία με την τρέχουσα ειδησιογραφία και συγκυρία, αισθανόμαστε όλοι ότι, ‘μάλλον’ πέρασε θύματα βιασμού και ψυχολογικής βίας από τον ‘αυστηρό’ Δάσκαλο, την ‘αυταρχική’ Δασκάλα μας στο Δημοτικό σχολείο της δεκαετίας του ‘60 και ‘70.... Από το φίλο μας, στο πολλές φορές τότε ‘βίαιο’ και ‘επικίνδυνο’ παιχνίδι της γειτονιάς μας και αντίστροφα.... Από τον άμισθο ‘αυταρχικό’ προπονητή και την άμισθη ‘αυταρχική’ Προπονήτρια μας στον τοπικό αθλητικό σύλλογο και αντίστροφα....από τον τοπικό αθλητικό παράγοντα (κουρέα, παντοπώλη κ.λπ.) που έβαζε και χρήματα για να λειτουργήσει ο σύλλογος.... από τον πατέρα μας και την μητέρα μας...τον παππού μας και την γιαγιά μας....και αντίστροφα! Κάνοντας αυτές τις αναφορές δεν σημαίνει πως θέλω να υπαινιχθώ ότι οι αυταρχικές μέθοδοι οποιασδήποτε εκπαιδευτικής ή αθλητικής διαδικασίας ήταν και σωστές! Και επειδή δεν ήταν σωστές στην προοπτική της κοινωνικής εξέλιξης άλλαξαν! Με ατομικούς και συλλογικούς αγώνες και προσπάθειες, αλλά και με την ενεργή παρέμβαση των θεσμών, της κοινωνίας και της πολιτείας!

Όταν όμως κάποιος/κάποια για παράδειγμα που φοίτησε σε ένα επαρχιακό σχολείο την δεκαετία του ‘60 και ‘70 προσπαθήσει με όρους της τρέχουσας ειδησιογραφίας, **να ερμηνεύσει την ‘τότε’ εμπειρία**, εύκολα θα καταλήξει, ότι με σημερινούς όρους οι περισσότεροι, -ες από εμάς... θα έπρεπε να είμασταν κλεισμένοι σε αναμορφωτήρια. Οι προπονητές μας, οι προπονήτριες μας που εφάρμοζαν τότε ‘αυταρχικές μεθόδους προπόνησης’ θα έπρεπε έστω και σήμερα να κατα-‘δικαστούν’, να διαπομπευθούν κοινωνικά! Με σημερινούς όρους και στο πλαίσιο της μετανεωτερικής μας ‘ρευσής και εύθραυστης υποκειμενικότητας’, θα πρέπει να νοιώθουμε προβληματικοί και προβληματικές, θα πρέπει να καταγγείλουμε (ακολουθώντας την παρότρυνση *me too*) ο ένας τον άλλον, η μια την άλλη.... επειδή τώρα αναγνωρίζουμε εαυτούς ως ‘άρρωστα επιφαινόμενα’ και αποτελέσματα μιας πατριαρχικής

κοινωνίας...ως προβληματικές ψυχοπαθητικές προσωπικότητες! Στις προοπτικές μιας λογικής ακολουθίας, εκεί οδηγεί ο λεγόμενος 'δημόσιος διάλογος' που βιώνουμε σήμερα περί βίας και βιασμού, όταν δεν προσεγγίζεται με έναν **'κριτικό αναστοχασμό'**!

Ας έλθω όμως στο προκείμενο!

Κατ' αρχάς **θα ήθελα να υπερτονίσω** ότι θα πρέπει όλοι και όλες να δεχθούμε άνευ όρων και συζητήσεων, **πως ο βιασμός όπως γίνεται αντιληπτός κυρίως στον ποινικό κώδικα είναι ένα από τα πλέον ειδεχθή εγκλήματα!** Ωστόσο θα ήθελα να επισημάνω ότι ακόμα και για αυτό το ειδεχθές έγκλημα δεν υπάρχουν σαφείς (προσδι)-ορισμοί. Έχουν γραφτεί πολλά επί τούτου από νομικούς...δεν χρειάζονται περαιτέρω! Επίσης θα ήθελα να αναφέρω ότι διαφορετικά ορίζει το βιασμό το ποινικό δίκαιο, διαφορετικά οι επιστήμες της κοινωνιολογίας, της εγκληματολογίας, της ψυχολογίας κ.ο.κ. Έτσι ο βιασμός φαίνεται να έχει πολλά πρόσωπα, πολλές πτυχές! Προς τούτο υπάρχει και εκτενής επιστημονική βιβλιογραφία. Το φάσμα του βιασμού ξεκινάει κατά περίπτωση από το ποινικό αδίκημα (ειδεχθής εγκληματική πράξη) και φτάνει μέχρι και την οποιαδήποτε κατάχρηση εξουσίας. Αυτό όμως που διαπερνάει σχεδόν όλα τα πεδία αυτά, είναι ο όρος **'χωρίς συναίνεση'**.

Τώρα αναφορικά με το ζήτημα της 'βίας' τα πράγματα είναι ακόμα πιο σύνθετα. Η βία εμφανίζεται στη σχετική βιβλιογραφία σε μια ποικιλότητα εκδοχών. Έτσι τα όρια προσδιορισμού μιας συμπεριφοράς ως 'βίαιης', εμφανίζονται ως ρευστά, σε αντιστοιχία με το κοινωνικό-πολιτισμικό πεδίο, τον κοινωνικό και πολιτισμικό χώρο και χρόνο κ.ο.κ. Ο αθλητισμός μας παρέχει πολλά παραδείγματα επί τούτου!

Όμως ενώ μπορούμε να μιλήσουμε –σε αυτό το 'ανοιχτό πλαίσιο'— περί ρευστότητας των ορίων της βίας, **δεν μπορούμε να μιλήσουμε και περί ρευστότητας των ορίων όταν αναφερόμαστε στον βιασμό!** Στην έννοια του βιασμού εμπεριέχεται a priori η έννοια της βίας. Δεν συμβαίνει όμως πάντα και το αντίστροφο! Οι όροι αυτοί, αναφορικά με το κατά περίπτωση νοηματικό τους περιεχόμενο δεν μπορούν να ταυτίζονται. Ωστόσο και στη βία αλλά και στον βιασμό μπορούμε να δώσουμε πολλούς επιθετικούς προσδιορισμούς όταν θέλουμε στην καθημερινότητα –χρησιμοποιώντας τον 'μεταφορικό, τον συμβολικό λόγο'— να αναφερθούμε σε γεγονότα και καταστάσεις που πραγματώνονται χωρίς την συναίνεσή μας... όπως κοινωνικός βιασμός, αθλητικός βιασμός...αισθητικός βιασμός, πολιτικός...εθνικός.....κ.ο.κ. [Πολύ σύντομα στο εικονικό πεδίο (εικονική πραγματικότητα) και στο επίπεδο των 'εικονικών μας σωμάτων' (Avatars), θα μιλάμε όχι για **'διαδικτυακή βία'**, αλλά για **'διαδικτυακό βιασμό'**!]

Μπορούμε για παράδειγμα 'συμβολικά' να μιλήσουμε για 'αισθητικό βιασμό' αναφορικά με την ανεξέλεγκτη χρήση των graffiti –(ας μου επιτραπεί ο αγγλικός όρος)— όταν αυτά δεν γίνονται με την συναίνεση της οποιασδήποτε κοινωνίας ή κοινότητας! Ενώ από κάποιους,-ες αυτό χαρακτηρίζεται ως 'αισθητική βία' – με την έννοια της 'καταναγκαστικής' επιβολής μιας αισθητικής— από κάποιους

άλλους, κάποιες άλλες χαρακτηρίζεται ως 'ακτιβισμός', ως δημοκρατικό δικαίωμα ή ως πολιτική διαμαρτυρία!

Στο πλαίσιο, μιας βολικής κατά περίπτωση και κατ' επιλογήν, επίκλησης της δημοκρατικής αρχής που λέγεται 'ανοχή', έχει 'βραχυκυκλώσει' η αντίληψη μας περί Δημοκρατίας της οποίας η 'ουσία' διαμορφώνεται από την διαλεκτική σχέση μεταξύ **'Δικαιώματος και Υποχρέωσης'**! Οι θεσμικοί (νομικοί, κανονιστικοί κ.λπ.) ρυθμιστικοί μηχανισμοί που επιβάλλεται να παρέμβουν όταν χρειαστεί χάριν της δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής, μοιάζουν, όχι μόνο στον τόπο μας αλλά και διεθνώς, εδώ και πολύ καιρό να είναι 'βραχυκυκλωμένοι', εάν όχι 'απονευρωμένοι'! Η βίαιη είσοδος για παράδειγμα, στο Καπιτώλιο από τους 'οπαδούς' του Ντόναλντ Τραμπ, χαρακτηρίστηκε από την πλειονότητα του κόσμου εντός και εκτός ΗΠΑ ως 'βιασμός της Δημοκρατίας', από τους ίδιους τους οπαδούς χαρακτηρίστηκε ως προσπάθεια ή θα έλεγα καλύτερα ως 'δικαίωμα παλινόρθωσης της Δημοκρατίας'. Με αυτό θέλω να πω ότι η κάθε ενέργεια στο δημόσιο χώρο ερμηνεύεται και προσδιορίζεται γλωσσικά κατά περίπτωση και κατά συνθήκη, σε αντιστοιχία με ένα συγκεκριμένο ιδεολογικό-πολιτικό και κοινωνικό-πολιτισμικό πλαίσιο που ατομικά ή συλλογικά επιστρατεύουμε 'κατ' επιλογήν', για να νοηματοδοτήσουμε τα πεπραγμένα μας! Τα όρια είναι ρευστά και ερμηνεύονται 'κατά το δοκούν'! **Ο βιασμός όμως δεν γίνεται να ερμηνεύεται κατά το δοκούν!**

Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που σε αντιστοιχία με ένα 'γεγονός' άλλα καταλαβαίνει ο ένας/η μία και άλλα ο άλλος/η άλλη! Για τεχνητούς κυρίως, αλλά ενίοτε και για ουσιαστικούς λόγους, για να μην χανόμαστε σε αυτή τη ρευστότητα, οφείλουμε να κάνουμε διακρίσεις αναφορικά με τη χρήση των όρων, των λέξεων ειδικά δεν υπάρχει αυτό που λέμε **'επικοινωνιακή ροή'**. Η επικοινωνιακή ροή είναι μια διαδικασία που προστατεύει τον κοινωνικό ιστό από τυχόν αποσύνθεση, ενώ ταυτόχρονα οδηγεί σε λύσεις στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού διαλόγου! Επικοινωνιακή ροή με απλά λόγια σημαίνει ότι ο 'ένας/η μία' καταλαβαίνει τι εννοεί 'η άλλη/ο άλλος'! Σημαίνει ότι ακόμα και η διαφορετικότητα των αντιλήψεων έχει ως αφετηρία έναν 'κοινό τόπο' (*consensus Locus*). Έτσι συν-διαμορφώνουμε μια **σχετικά** αντικειμενική πραγματικότητα, στο πλαίσιο της οποίας συγκροτείται, διαμορφώνεται και νοηματοδοτείται και η υποκειμενική μας εμπειρία!

Στην μετανεωτερική μας όμως σημερινή πραγματικότητα, στο μετανεωτερικό μας σήμερα κοινωνικό πεδίο, είμαστε πολλές φορές με 'δογματικό τρόπο' ασφυκτικά εγκλωβισμένοι σε αυτό που λέμε **'υποκειμενική σύλληψη της πραγματικότητας'**.

Με αφετηρία αυτή την άποψη, θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά, στον τρόπο συγκρότησης της υποκειμενικότητας.....στον τρόπο συγκρότησης του εαυτού μας που άπτεται και του εδώ προβληματισμού μου. Να αναφερθώ σε αυτόν τον εύκολα και κατά περίπτωση και για άπειρους λόγους μετασχηματιζόμενο, ρευστό μας εαυτό που καθιστά αντίστοιχα πολλές φορές 'ρευστή και την υποκειμενική μας εμπειρία', που καθιστά πολλές φορές ρευστό και το 'νόημα του προσωπικού μας βιώματος'! Αυτό μπορεί ενδεχομένως να μας φανεί

χρήσιμο για να αποφύγουμε άστοχες και επικίνδυνες για την κοινωνική συνοχή *‘προκρούστειες και ρωμαϊκής αρένας’* λογικές, που μπορούν ανεξέλεγκτα να τραυματίσουν και να προκαλέσουν ανεπανόρθωτες καταστροφές σε ανθρώπινες προσωπικότητες και σε προσωπικές διαδρομές! Με αφορμή την καταιγίδα των καταγγελιών περί βιασμών, περί σεξουαλικής παρενόχλησης, περί κατάχρησης εξουσίας, περί παραβατικών συμπεριφορών κ.λπ. θεωρώ ότι κάποιοι τέτοιας μορφής κριτικοί προβληματισμοί, μπορεί να μας προφυλάξουν από γενικεύσεις που αναπόφευκτα οδηγούν σε φοβίες και αναθεματισμούς των πάντων και οδηγούν ενδεχομένως και σε *‘απαλλαγή’* των ενόχων όπως θα φανεί στη συνέχεια!

Για τη ρευστότητα τώρα των *‘υποκειμενικών ορίων’*, για την ρευστότητα του εαυτού— που αναδεικνύεται πολλές φορές ως πρόβλημα όταν περνάει στο δημόσιο χώρο, το δημόσιο πεδίο, το δημόσιο διάλογο— θα ήθελα να μιλήσω στο παράδειγμα ενός διεπιστημονικά αποδεκτού όρου που προσδιορίζεται ως *‘αφηγηματικός εαυτός’* και θα προσπαθήσω να τον περιγράψω χωρίς αναφορές σε δυσνόητες έννοιες.

Ως *‘αφηγηματικός εαυτός’* κατανοείται εκείνη η εκδοχή του εαυτού μας που συγκροτείται στη βάση ιστοριών/αφηγημάτων που εμείς λέμε ή οι άλλοι λένε για τον εαυτό μας, για εμάς. Ο αφηγηματικός εαυτός *‘επεκτείνεται’* στον χρόνο και συμπεριλαμβάνει αναμνήσεις του παρελθόντος και μελλοντικές προθέσεις. Έτσι σκεφτόμαστε και μιλάμε για τον εαυτό μας ως *‘κάτι’*, ως μια *‘οντότητα’* που επεκτείνεται στον χρόνο. Πράγματι, φαίνεται ως αναμφισβήτητο το γεγονός ότι έχουμε αναμνήσεις και ότι κάνουμε σχέδια. Ότι υπάρχει συνέχεια μεταξύ του παρελθόντος και του μέλλοντος μας. Ωστόσο σε αντιστοιχία με τις εξελίξεις περί κατανόησης του τρόπου λειτουργίας του εγκεφάλου από τις σύγχρονες νευροεπιστήμες, δεν μπορεί να ειπωθεί ότι υπάρχει ένα *‘πραγματικό’*, νευρολογικό κέντρο συνεκτικού χαρακτήρα σε σχέση με την εμπειρία, εντός του οποίου αυτή η εμπειρία μπορεί να *‘αποθηκευτεί’* και να μείνει *‘αμιγής’* και *‘απρόσβλητη’* από επιρροές! Έτσι όταν ανακαλούμε με τη μνήμη μας —(αναδημιουργική μνήμη)— μια εμπειρία στο πλαίσιο της υποκειμενικής μας βιογραφίας και διαδρομής, έχουμε τη δυνατότητα **όχι να αλλάξουμε καθαυτή την εμπειρία μας, αλλά να τη νοηματοδοτήσουμε διαφορετικά!** Με αυτό τον τρόπο μπορούμε κατά κανόνα στη ζωή μας να έχουμε μια *‘ισορροπία’*, να βιώνουμε έναν δυναμικά συγκροτούμενο *‘συνεκτικό εαυτό’*.

Αυτός ο συνεκτικός εαυτός μας, προκύπτει κατ’ ουσία με την διαμεσολάβηση της γλώσσας. Ως ανθρώπινα όντα έχουμε τη γλώσσα! Χρησιμοποιούμε λέξεις για να λέμε ιστορίες, ακούμε ιστορίες που λένε οι άλλοι για εμάς και σε αντιστοιχία με αυτές τις ιστορίες δημιουργούμε αυτό που αποκαλούμε *‘εαυτό μας’*. Πολλές φορές όπως δείχνουν ερευνητικά δεδομένα *‘παγιδεύομαστε’* στον ιστό της γλώσσας και σε αντιστοιχία με την εκάστοτε τρέχουσα κοινωνική συγκυρία *‘επανα-δημιουργούμε’* ιστορίες/αφηγήματα και *‘επαν-εφευρίσκουμε’* τον εαυτό μας, πολλές φορές χωρίς να έχουμε τον έλεγχο του *‘τελικού προϊόντος’*. Ως επί το πλείστον δηλαδή δεν κλώθουμε, δεν πλάθουμε ιστορίες, αλλά μας κλώθουν, μας πλάθουν, μας υφαίνουν οι ιστορίες! Και τις ιστορίες τις

‘πλάθουμε’ και αυτές μας ‘πλάθουν’, σε αντιστοιχία με την κοινωνική συγκυρία και συνθήκη.

Αυτές οι λίγες, ίσως περίπλοκες σκέψεις το ξέρω ότι παραπέμπουν σε πολλαπλά σημαινόμενα, που ο καθένας/καθεμία μπορεί κατά προσωπική προτίμηση ή εκτίμηση να οδηγηθεί ή να φτάσει! **Όμως θέλω να υπερτονίσω ότι δεν έχουν επ’ ουδενί την πρόθεση ενός υπαινιγμού περί του τι είναι πραγματικό ή όχι σε αντιστοιχία με την τρέχουσα ειδησιογραφία. Απλά έχουν την πρόθεση να επισημάνουν ότι θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε την τρέχουσα ειδησιογραφία με έναν ‘κριτικό αναστοχασμό’!**

Μπορεί αυτά που ακούμε ή θα ακούσουμε από κάποιους, κάποιες να χαρακτηριστούν κατά περίπτωση, ως υπερβολές ή να αποδειχτούν ή να μην αποδειχτούν ως τέτοιες. Δεν θέλω να αναφερθώ σε καταγγελίες τόσο αναφορικά με το ευρύτερο κοινωνικό πεδίο, όσο και με τον χώρο του αθλητισμού! Στέκομαι με σεβασμό απέναντι τους! Ωστόσο θα τολμούσα να χρησιμοποιήσω ως ‘αναφορά’ μια καταγγελία, που μου έκανε εντύπωση, από τον ‘δικό μας’, τον αθλητικό χώρο, όπως αυτή ακούστηκε προχθές στο κρατικό κανάλι στο βραδινό δελτίο ειδήσεων, για να ‘ξεδιπλώσω’ έναν ‘**κριτικό συλλογισμό**’!

Σ’ ένα προπονητικό κέντρο που έκαναν προετοιμασία εν όψει μάλλον διεθνών αγώνων, συγκεκριμένες αθλήτριες, κατήγγειλαν ότι ο προπονητής, τους επέβαλε να μην κλειδώνουν την πόρτα του δωματίου τους όταν κοιμούνται! Έτσι θεωρητικά οποιαδήποτε στιγμή θα μπορούσαν, όπως υποστήριξαν στην καταγγελία –τουλάχιστον έτσι μεταδόθηκε—να πέσουν θύματα βιασμού από τον προπονητή! **Για την κοινή λογική εδώ έχουμε μια κατάσταση που θα την προσδιόριζα με τον όρο ‘επαπειλούμενος βιασμός’.** Δηλαδή κάτι που μάλλον θα μπορούσε ταυτόχρονα και να γίνει και να μην γίνει! Κάτι που μπορεί ‘κατά συνθήκη’ ή ‘κατά προτίμηση’ να αναδειχθεί ως αληθές και ψευδές ταυτόχρονα! Για την κατανόηση τέτοιων παράδοξων ζητημάτων θεωρώ ότι οφείλουμε να καταφύγουμε στις λύσεις που προτείνει ο Ludwig Wittgenstein και ο Bertrand Russell ! Βέβαια αναφορικά με την αντιμετώπιση και δίκαιη αξιολόγηση τέτοιων ζητημάτων/καταγγελιών, αυτή η παραδοξότητα δεν θα πρέπει να επηρεάσει τους δικαστικούς θεσμούς, ή τους οιοσδήποτε θεσμούς απονομής δικαιοσύνης και εν προκειμένω τους αθλητικούς θεσμούς, οι οποίοι ακολουθούν άλλες διαδρομές και κρίνουν σε μια εντελώς διαφορετική βάση το ‘ψευδές’ και ‘αληθές’ κατά την απονομή δικαιοσύνης!

Δεν γνωρίζω λεπτομέρειες για το παραπάνω αθλητικό ζήτημα, αλλά όμως πολλές φορές είμαι της άποψης ότι αν θέλουμε να ακουστούν τα ‘πραγματικά’ προβλήματα, δεν εξυπηρετεί καθόλου να ακολουθήσουμε τη διαδρομή που περιέγραψε ο Μένανδρος (4^{ος} αι. π.Χ.), με τη ρήση *‘Δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται’!* Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να σταθούμε με σεβασμό στις φωνές! Για να ακουστούν όμως ‘καθάρá’ οι φωνές θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί κατά τη διαδικασία ‘νοηματικής αξιολογικής ιεράρχησης’ των καταγγελιών... θα πρέπει όλοι και όλες μας να εκφραζόμαστε ελεύθερα αλλά

ταυτόχρονα δίχως να ‘θορυβούμε’.... Ας δείξουμε σεβασμό μένοντας σε μια ‘στοχαστική σιωπή’ αφού καταγγείλουμε το οποιοδήποτε γεγονός.

Θα ήθελα επιπρόσθετα να επισημάνω ότι, στο αθλητικό πεδίο έχουμε κάποιες πολύ σημαντικές ιδιαιτερότητες σε σχέση με κάποια άλλα κοινωνικά πεδία. **Εξαιρουμένου του ζητήματος του βιασμού που δεν υπάγεται σε ιδιαιτερότητες**, έχουμε να συγκροτήσουμε πολύ πιο σύνθετους προβληματισμούς για την ‘κρίση συμπεριφορών’ και κυρίως για την αντιμετώπιση προβλημάτων περί σεξουαλικής παρενόχλησης, ψυχολογικής βίας κ.λπ. Έχουμε την κυρίαρχη παρουσία και εμπλοκή του Φυσικού/Βιολογικού Σώματος, πράγμα το οποίο καθιστά τις αθλητικές διαδικασίες πολύ ευάλωτες αναφορικά με παρανοήσεις! Επίσης σε αντιστοιχία με το αθλητικό θεσμικό επίπεδο, το αθλητικό μοντέλο –όπως μαζικός αθλητισμός, πρωταθλητισμός, σχολικός αθλητισμός, παιδικός πρωταθλητισμός (παρεμπιπτόντως τον είχα πριν πολλά χρόνια προσδιορίσει ως ‘εν δυνάμει κοινωνικό πρόβλημα’) ή και Φυσική Αγωγή ως εκπαιδευτική διαδικασία κ.ο.κ.— έχουμε και αντίστοιχα διαφορετικά αξιακά συστήματα, διαφορετικά κανονιστικά πλαίσια, άλλες προπονητικές συμπεριφορές, άλλες αποστολές, άλλους στόχους, άλλα κίνητρα, άλλες απαιτήσεις, άλλες προσδοκίες! Έτσι κατ’ αντιστοιχία με αυτά αλλάζει και η ‘μεθοδολογία’ αξιολογικής εκτίμησης και κρίσης μιας συμπεριφοράς αναφορικά με ζητήματα όπως ψυχολογική βία κ.λπ. !

Οι υπερβολές που μπορεί ενδεχομένως να ακουστούν στο πλαίσιο της τρέχουσας ειδησεογραφίας, θεωρώ ότι θα εξυπηρετήσουν τους πραγματικούς ενόχους! Μπορεί επίσης—όπως τουλάχιστον δείχνει η ιστορικότητα παρόμοιων κοινωνικών ζητημάτων που προσεγγίστηκαν με υπερβολές κατά το παρελθόν— να εξυπηρετήσουν **ενδεχομένως** αυστηρά ‘προσωπικούς’ στόχους και πολλές φορές αλλότριους ίσως με τα ζητήματα που τίθενται στον δημόσιο διάλογο. Για παράδειγμα μπορεί ενδεχομένως **(ο όρος παραπέμπει σε υπόθεση όχι σε έκφραση συμπεράσματος)** να παρέχεται μια ευκαιρία για να ‘εξωραϊσούμε’ —πολύ θεμιτό και αυτό— μια ίσως κατ’ επιλογήν παρελθούσα εμπειρία μας που είχαμε ως ενήλικες (σημαντικό αυτό) για να πετύχουμε κάποιο στόχο, που εκ των υστέρων τη ‘νοηματοδοούμε’ ως τραυματική και έτσι να μπορούμε να ‘(απ-) ενοχοποιήσουμε’ επ’ ευκαιρία και για πολλούς λόγους τους εαυτούς μας! Και σε αυτή την περίπτωση όμως όταν ο συμμετέχων και λογιζόμενος ως θύτης (αυτό αφορά όλα τα φύλα), έχει αναγνωρισμένο ρόλο θεσμικής εξουσίας είναι ένα πολύ σοβαρό ζήτημα! Θα το δούμε! Ας έχουμε υπομονή! Ας ακολουθήσουμε την παρότρυνση : *‘Μηδενί δίκην δικάσης, πριν αμφοίν μύθον ακούσης’* (Φωκυλίδης 5^{ος} αι. π.Χ.).

Το μόνο σίγουρο είναι όμως ότι οι υπερβολές ‘στρογγυλεύουν’ την δυναμική των καταγγελιών περί κατάχρησης ‘θεσμικής εξουσίας’. Και αυτό θα είναι άδικο! Επειδή από αυτή την κατάχρηση έχουν ‘τραυματιστεί’ ανεπανόρθωτα προσωπικότητες και καταστραφεί όνειρα, στόχοι και επαγγελματικές καριέρες ‘κυρίως γυναικών’ (αλλά όχι μόνο!), επειδή έπεσαν θύματα ποικίλλων μορφών κατάχρησης εξουσίας ή επειδή εν προκειμένω δεν ενέδωσαν στο ‘σεξουαλικό κάλεσμά’ (που συνήθως γίνεται με ‘κομπσό’ και πολλαπλά συγκεκαλλυμένο

τρόπο) **ψυχοπαθητικών προσωπικοτήτων που ασκούν μορφές θεσμικής εξουσίας!** Θα ήθελα να σταθώ λίγο σε αυτές και αυτούς που κατά την άποψη μου, είναι οι πραγματικές ηρωίδες και οι πραγματικοί ήρωες επειδή **δεν ενέδωσαν** 'εκεί και τότε' που έπρεπε.....**και επέδειξαν μια πολύ πιο σύνθετη 'Αρετή' που ποιοτικά τίθεται πιο πάνω από αυτή 'του θάρρους καταγγελίας'!** Είναι αυτές και αυτοί, οι 'αφανείς' για το ευρύτερο κοινό, που δια του 'παραδείγματος' αλλάζουν με 'αθόρυβο' πολλές φορές τρόπο τις κοινωνικές δομές.

Φυσικά και πρέπει να ακουστούν 'οι ιστορίες'. Όλες! Είναι αυτό το άκουσμα που οδηγεί τις κοινωνίες σε διαδικασίες 'κριτικού αναστοχασμού'! Είναι αυτό το άκουσμα επίσης που δικαιώνει κατά κάποιο τρόπο 'ηθικά' και τις αφανείς που δεν ενέδωσαν! Όμως είναι αυτές οι αφανείς ηρωίδες που πρέπει να 'προπορευθούν στην πομπή'!(Κατά τα αρχαιοελληνικά πρότυπα απόδοσης τιμής στο πλαίσιο της αρχαιοελληνικής αθηναϊκής Δημοκρατίας)! **Είναι αυτών των αφανών κυρίως ηρωίδων οι ιστορίες που θα πρέπει και επιβάλλεται 'πρώτα' να ακουστούν και πρέπει να ακουστούν!** Στην προοπτική μιας γενικής 'διαπόμπευσης' δεν έχουμε δυνατότητες 'αξιακών αξιολογήσεων' των πεπραγμένων μας! Ας μην βιαστούμε να αποδώσουμε τίτλους ηρωίδων και ηρώων!

Από τη μια πλευρά τώρα ο ενδεχόμενα υπερβολικός – (αυτό φυσικά θα το κρίνουν οι θεσμοί απόδοσης Δικαιοσύνης)—καταγγελτικός λόγος, οι υπερβολές όταν γίνουν 'τσουνάμι' στα σύγχρονα ειδησεογραφικά κανάλια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αναδεικνύονται οι ίδιες σε μια ανεξέλεγκτη μορφή εξουσίας (με την έννοια ότι μας ασκεί μια τεράστια επιρροή χωρίς να το συνειδητοποιούμε), και η μορφή αυτής της εξουσίας ενδέχεται να αποσυνθέσει τον κοινωνικό ιστό, τους θεσμούς, να δημιουργήσει φοβίες και σύνδρομα προκατάληψης και να οδηγήσει σε 'συγκρουσιακά αδιέξοδα', ιδιαίτερα μια κοινωνία που είναι σε παρατεταμένη κρίση προσανατολισμού! Και είμαστε σε κρίση προσανατολισμού (οικονομική κρίση, Covid-19, ανεργία, κοινωνικές ανισότητες, γεωπολιτικές συγκρούσεις και ανασφάλειες, κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, αναθεώρηση αξιακών συστημάτων κ.ο.κ.). **Όλα αυτά μας καταναγκάζουν σε αναζήτηση του 'μέτρου'!**

Από την άλλη πλευρά το 'μέτρο', η μάλλον η διαδρομή αναζήτησης του 'μέτρου', ακολουθώντας για παράδειγμα 'την αριστοτελική σκέψη' αναπόφευκτα περνάει από το κανάλι τις 'υπερβολής'. Δίχως να φτάσουμε στα όρια πως είναι δυνατόν να βρούμε το 'μέτρο'! Αλλά η διαχρονικά σημαντική αριστοτελική σκέψη επισημαίνει κάτι πολύ σημαντικό! Μας λέει με ποιόν τρόπο **δεν θα ξεπεράσουμε τα όρια κατά την αναζήτηση του 'μέτρου'!** Μας λέει ότι αυτό επιτυγχάνεται μόνο με την 'παρέμβαση', ή την 'παρεμβολή' αν θέλετε, της **'ΦΡΟΝΗΣΗΣ'!** Στη φρόνηση εδράζεται και ο **'κριτικός αναστοχασμός'!**

Οι υπερβολές, όταν πάρουν τον χαρακτήρα μιας ανεξέλεγκτης γενίκευσης, αφ' ενός μπορεί να επηρεάσουν την 'αμεροληψία' των θεσμών της δικαιοσύνης και αφετέρου εξυπηρετούν ως προστατευτικό

ανάχωμα, εκείνες τις 'ψυχοπαθητικές εγκληματικές προσωπικότητες' που εμπλέκονται σε ζητήματα βιασμού και κατάχρησης εξουσίας και που πραγματικά η δικαιοσύνη, οι θεσμοί και η κοινωνία στην ολότητα της, πρέπει και επιβάλλεται να καταδικάσουν ως τις πλέον ειδεχθείς εγκληματικές προσωπικότητες!

Όμως.....για να γίνει αυτό δεν πρέπει νανα χάσουμε την 'Μπάλα'!

© Νικόλαος Γ. Πατσαντάρας Καθηγητής Αθλητικής Κοινωνιολογίας
ΣΕΦΑΑ/ΕΚΠΑ, 30/01/2020